

Zpravodaj

Východočeské pobočky
České společnosti ornitologické

- Pozvánka na členskou schůzi VČP ČSO dne 30. 11. 2019
- Zprávy z výboru
- Pták roku 2019 – jeřáb popelavý
- Výzva ke spolupráci na zimním sčítání vodních ptáků
- Vyšla kniha Ptáci Náchodska 2

74
2019

ÚVODEM

Rok 2020 – rok pobočkový volební

V příštím roce na jarní pobočkové schůzi proběhnou volby nového výboru VČP ČSO. Přestože na bilanci práce současného výboru je ještě čas a to, co se nám povedlo či nepovedlo, si budete moci přečíst v úvodníku předjarního čísla Zpravodaje, přece jen už cítím povinnost členské základně volbu nového výboru připomenout a případné aktivní členy vybídnout k zapojení se do výborové práce. Předně však chci poděkovat všem kolegům a kolegyním v pobočce, s nimiž mohu spolupracovat a spoluvytvářet spolkové prostředí, v němž, jak doufám, se cítíte dobře a smysluplně.

Členka ČSO Sandra Silná ve své letošní diplomové práci*, která je jakousi sociologickou sondou do České společnosti ornitologické píše, že „jedním z kladů existence poboček je jejich sociální rozměr, možnost pěstování přátelských vztahů a takřka rodinné atmosféry, což je něco, čeho si, jak se ukazuje, členové ČSO považují. Tato dimenze některým současným členům ČSO chybí v rámci jejich členství – nepocítují již vztahy v rámci ČSO jako přátelské, ale spíše vnímají vliv managementu organizace, která má na starosti stále víc a víc projektů, kdy “vzdálenost” vedení ČSO od jednotlivých členů a regionálních poboček působí na mezilidské vztahy spíše negativním dojmem, lidé jsou si vzdáleni”.

Pobočkových členů neustále přibývá a je jich už značně přes dvě stovky. Sandra Silná ve zmíněné práci uvádí, že pouze 38 % členů ČSO se považuje za aktivní členy. V současné době, kdy jsme svědky dramaticky se proměňující krajiny, druhové skladby živočišné i rostlinné, kdy vnímáme v horizontu několika dekád úbytek ptáků jak ve městech, tak v zemědělské, venkovské krajině, dostává aktivita v rámci ČSO či v její pobočce další důležitý rozměr. Tímto textem cílím vlastně zejména na vás, kteří jste spolkovou atmosféru pobočky ještě nezakusili. Je lhostejno, kolik toho o ptácích víte, společný zájem o ně je dostatečný základ pro sdílení nových zkušeností a zážitků. Přijďte na schůzi, ochutnejte její atmosféru, zapojte se do pobočkového dění, buďte její skutečnou součástí!

Lukáš Kadava

*Silná S. 2019: *Česká společnost ornitologická – sociodemografický výzkum a motivace členů*. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií. Dostupné na https://is.muni.cz/th/sw3q5/DP_SS_HEN.pdf

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Rádi bychom Vás pozvali na podzimní členskou schůzi Východočeské pobočky České společnosti ornitologické, která se uskuteční v sobotu **30. listopadu 2019** v přednáškovém sále Jana Kašpara v **budově bývalé reálky, Komenského ul. č. 125 v Pardubicích** (GPS: 50.03833N 15.78151E). Vybraná placená parkoviště v blízkosti místa konání: parkoviště Katastrální úřad, parkoviště Okresní soud, Tyršovo nábřeží.

PROGRAM SCHŮZE:

Zahájení – 9:00

- Informace výboru VČP ČSO
- Jan Krejčík: Zhodnocení výsledků „Pobočkového ptáka roku 2019“
- Zdeněk Vermouzek: Zprávy z kanceláře ČSO, liniové sčítání druhů, „vymírání“ kosů
- Jan Hora: Z historie výzkumu labutě velké ve východních Čechách
- Tomáš Diviš: Výsledky sčítání labutí velkých ve východních Čechách v roce 2019
- Lubor Urbánek: 30 let odchyty rákosinových druhů ptáků na Žehuňském rybníku

Přestávka

- Václav Koza: Barevné značení racků chechtavých ve východních Čechách
- Milan Růžička: Novinky z Bohdanečského rybníka, vliv proběhlé revitalizace a následného hospodaření
- Břeněk Michálek: Hnízdění cílových druhů ptáků na Josefovských loukách
- Jiří Zajíc: Za ptáky na Srí Lanku

Předpokládané ukončení schůze v cca 13:00.

Všechny přednášející prosíme, aby své počítačové prezentace ukládali v „bezproblémových“ starších formátech MS Office: **dokument word 97-2003 (koncovka .doc), prezentace powerpoint 97-2003 (koncovka .ppt), sešit aplikace excel 97-2003 (koncovka .xls)** nebo ve formátu **pdf** (Acrobat). Vyvarujte se nových verzí MS Office (koncovky souborů .docx, .pptx, .xlsx) i souborů uložených ve formátu Open Office (koncovky .odt, .odf, .ods). Děkujeme za pochopení.

ZPRÁVY Z VÝBORU

Informace od pokladny

Konec roku 2019 se neúprosně blíží a za dveřmi je také podzimní schůze naší pobočky. Je již tradicí, že se v tomto období snažím dát do pořádku záležitosti, týkající se členských příspěvků. Těm, kteří jsou pouze členy pobočky, a nikoliv ČSO, a kteří dosud neuhradili za tento rok členských příspěvek, byl v těchto dnech rozeslán dopis, ve kterém jsou vyzváni ke splnění této povinnosti. I touto cestou žádám tyto členy, aby členský příspěvek uhradili nejpozději do podzimní členské schůze, nejlépe však bez odkladu na účet pobočky. Ti, kteří se zúčastní podzimní schůze, mohou příspěvek uhradit přímo na schůzi.

Další, dá se říci tradiční výzvou je výzva ke kupování pobočkových tiskovin, zejména sborníku Panurus. Je třeba mít na mysli, že koupě těchto tiskovin je jednou z možností, jak podpořit pobočku finančně, protože neprodané výtisky jsou pro pobočku finanční ztrátou. Tak, jako na každé schůzi, budou i na té následující k dispozici novější a starší čísla, která bude možno zakoupit za zvýhodněnou cenu. Na prodej budou samozřejmě i další publikace, např. Ptáci Náchodska, několik posledních výtisků Ptáků Pardubic, periodika jiných poboček a řada dalších publikací.

Co se týká pobočkových financí, tak o jejich stavu bude poskytnuta krátká informace na následující členské schůzi. Podrobná zpráva o hospodaření pak bude přednesena po skončení hospodářského roku na jarní schůzi pobočky v roce 2020 a tradičně bude i součástí jarního Zpravodaje.

Jaroslav Vaněk

PTÁK ROKU 2019 – JEŘÁB POPELAVÝ

Na začátku tohoto roku pobočkový výbor vyhlásil ptákem roku jeřába popelavého. Jedná se o druh, jehož početnost v posledních letech strmě narůstá. Cílem ptáka roku je získat co nejvíce dat o aktuálním výskytu tohoto druhu v regionu, jeho biologii a charakteristice stanovišť. Tyto údaje pobočce pomáhají při účasti ve správních řízeních. Po deseti měsících roku 2019 můžeme prohlásit, že z regionu se podařilo získat již přes 200 pozorování jeřába popelavého. Jeřábi byli zastiženi ve všech měsících roku, vrcholem byl březen, odkud pochází celá čtvrtina všech pozorování. Bohužel se zatím nepodařilo významněji rozšířit počet známých hnízdních lokalit. Pokud máte ještě k dispozici doposud nepublikovaná data, prosíme o jejich vložení do databáze birds.cz,

případně alespoň o zaslání na pobočkový mail pro potřeby správních řízení. Akce bude vyhodnocena na podzimní pobočkové schůzi.

Jan Krejčík

VVT ROZKOŠ 2019

V letošním roce se ve dnech 24.–26. 5. uskutečnil již 26. ročník Výzkumného víkendového tábora (VVT), který nás tentokrát zavedl na přehradu Rozkoš u České Skalice.

Základnou VVT se stal autokempink Rozkoš, který kromě ubytování poskytoval i velmi dobré zázemí, včetně stravování.

Jak již bylo prezentováno v pozvánce na tuto akci na pobočkových webových stránkách, tak i na jarní schůzi pobočky v roce 2019, cílem letošního VVT bylo získávání dat o ptačích druzích hnízdících v bezprostředním okolí přehrady – zejména dat kvantitativních. Pro tento účel bylo zkoumané území rozděleno na jednotlivé sektory, které byly přiděleny jednotlivým účastníkům VVT, kteří v nich prováděli shromažďování dat.

Samozřejmě se našel prostor i pro společné vycházky do terénu a sobota byla zpestřena ukázkou monitorovací metody – Liniové sčítání druhů (LSD), které nám z Prahy přijel předvést Petr Voříšek. Při večerním posezení došlo i na výměnu zkušeností, vyprávění historek a vrcholem byla grilovačka, kterou obstaral Jirka Rohlena.

V průběhu VVT bylo pozorováno celkem 118 ptačích druhů, z toho 99 druhů v některé z hnízdních kategorií a 19 druhů protahujících. Letošního ročníku VVT se zúčastnilo celkem 15 členů pobočky, kteří odvedli vzornou terénní práci, za což jim patří velký dík.

Průběh a výsledky budou letošního VVT budou podrobně zpracovány do sborníku Panurus, ročník 2020.

Jaroslav Vaněk

VÝZVA K ZIMNÍMU SČÍTÁNÍ VODNÍCH PTÁKŮ

Zimní sčítání vodních ptáků ve středních a východních Čechách hledá nové spolupracovníky

O Zimním sčítání vodních ptáků ve středních a východních Čechách jste se mohli letos dočíst na stránkách druhého čísla Ptačího světa. Jedná se o monitorovací program, který od devadesátých let 20. století v pravidelných měsíčních kontrolách mezi říjnem a dubnem sleduje dlouhodobé změny v početnosti zimujících vodních ptáků ve Středočeském a částečně též Pardubickém a Královéhradeckém kraji. Pro sčítání stále sháníme nové spolupracovníky na neobsazené úseky.

Ve východních Čechách aktuálně sháníme především nového spolupracovníka, který by byl schopen sčítat pískovny Oplatil a Malá Čeperka. S ohledem na dosavadní ostrůvkovité pokrytí regionu východních Čech bychom rádi rozšířili sčítání i na další významnější úseky tekoucích a stojatých vod. Z tekoucích vod by byly vhodné především úseky Labe od Týnce n/L výše, u stojatých vod se jedná především o lokality na Chlumecku a Bohdanečsku. Volné úseky jsou i některé v minulosti sčítané úseky na hranicích Středočeského kraje (např. Rožďalovicko). Aktuální přehled volných úseků lze nalézt na <https://scitanistc.webnode.cz/scitane-useky/>.

Bližší informace o sčítání, metodiku a výsledky lze nalézt na webu <https://scitanistc.webnode.cz/>. Pro předávání výsledků je primárně využívána databáze birds.cz, možné je ale využít i excelové formuláře. Pokud byste chtěli pomoci s monitoringem a máte zájem o zapojení do sčítání, kontaktujte prosím mailem koordinátory sčítání na adrese scitani.stc@email.cz.

Za koordinátory sčítání Pavel Bergmann, Jan Krejčík

ORNITOLOGICKÁ LITERATURA

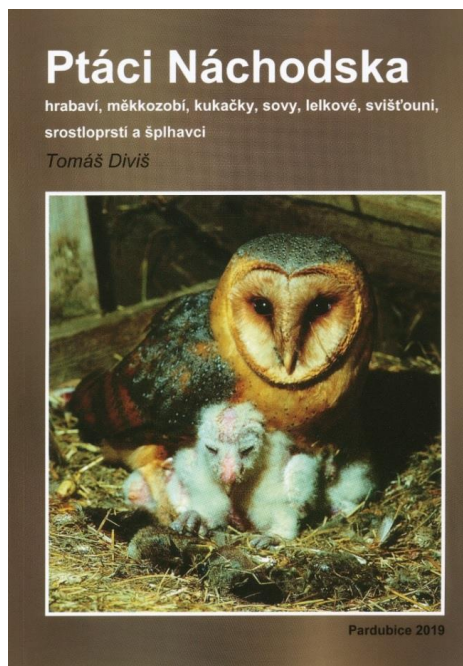
Vyšel druhý díl knihy Tomáše Diviše Ptáci Náchodska

Po úspěchu, kterého se dočkalo vydání prvního dílu, spatřil v těchto dnech světlo světa také druhý díl regionální publikace „Ptáci

Náchodska“. Nejen ornitologové, ale především milovníci přírody, lokální patrioti, fotografové a také třeba myslivci, budou potěšeni 112 celobarevnými stranami se spoustou fotografií, přehledných tabulek, grafů a samozřejmě textu. Autor v nich čtenářské obci přibližuje 8 vybraných řádů ptáků, které v ptačí systematice volně navazují na dravce, podrobně zpracované autorem v díle prvním (rok vydání 2017). Seznámit se tak můžeme se sovami, kukačkami, měkkozobými, hrabavými, srostloprstými, lelky, svišťouny a šplhavci. Kniha ve zvětšeném formátu B5 přináší informace o hnízdním prostředí, umístění hnízd, potravě mláďat i dospělých, kroužkování, etologii, hnízdní biologii a samozřejmě také o rozšíření a početnosti celkem 41 druhů ptáků zjištěných v oblasti severovýchodních Čech. Tyto cenné informace autor získal svým téměř padesátiletým terénním bádáním a spolu s řadou osobních postřehů a zážitků se o ně nyní s čtenáři dělí.

Přestože kniha obsahuje informace shromážděné především z regionálního výzkumu, má díky velkému množství dat o jednotlivých druzích ptáků minimálně celorepublikový význam. Tomáš Diviš je ornitologické veřejnosti znám nejen jako přední český odborník na dravce a sovy, ale také jako lokální patriot, který již své bohaté zkušenosti a znalosti místních ornitologických poměrů úspěšně využil už v knize „Čáp bílý v Dolním Pometují“, která vyšla v roce 2011. Jeho jméno je také těsně spjato s Východočeskou pobočkou ČSO, v níž působil dlouhá léta jako člen výboru jednatel, místopředseda a předseda.

Všechny knihy od Tomáše Divíše bude možno zakoupit na schůzi pobočky dne 30.11.2019 v Pardubicích.

Vladimír Lemberk, Jaroslav Vaněk

POZVÁNKY NA ZAJÍMAVÉ AKCE

24. 11. 2019: Podzimní brigáda v přírodní památce Na Plachtě (HK)

Sraz v 9:00 na hrázi rybníka Plachta. Odstraňování náletových dřevin, vyhrabávání trávy a odklizení větví, úprava hnízdních ploch pro blanokřídlý hmyz, čištění tůní. Náradí bude v omezeném množství k dispozici, ale vlastní vítáno (zahradnické nůžky, pilky, hrábě, rýče).

Občerstvení zajištěno (opečené buřty, káva, čaj). Pořádá ČSOP Jaro Jaroměř, kontakt: 603 847 189.

10.–12. 1. 2020: Zimní sčítání ptáků na krmítku

Druhý ročník projektu občanské vědy České společnosti ornitologické. Zapojit se do sčítání může každý, předchozí zkušenosti nejsou potřeba. Sčítání je vhodné i pro školní třídy, družiny či kroužky. Potřebné informace naleznete na webu ptacihodinka.birdlife.cz

18.–19. 1. 2020: Mezinárodní zimní sčítání vodních ptáků

Pravidelný monitoring početnosti vodních ptáků v západní Palearktidě a jihozápadní Asii. Přehled neobsazených lokalit v České republice a přihláška k jejich sčítání je umístěna na webu waterbirdmonitoring.cz

6.–7. 2. 2020: Zoologické dny Olomouc

Konference na témata základního i aplikovaného zoologického výzkumu. Organizuje Katedra ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Uzávěrka přihlášek účasti na konferenci a vložení abstraktů přednášek a posterů je stanovena na **31. 12. 2019**. Podrobnější informace a přihláška na konferenci jsou umístěny na webu ivb.cz/vyzkum/zoologicke-dny/

Přednášky ornitologa a cestovatele Prof. Tomáše Grima ve východních Čechách:

27. 11. 2019 Poslední opravdová divočina: Sedmý kontinent. Vysoké Mýto (v rámci cestovatelského festivalu Okolo světa)

15. 1. 2020 Poslední opravdová divočina: Sedmý kontinent. Hradec Králové, Studijní a vědecká knihovna

16. 1. 2020 Poslední opravdová divočina: Sedmý kontinent. Pardubice, Ekocentrum Paleta

17. 1. 2020: Proč nemají ptáci rádi přírodu a stěhují se do měst? Hronov, Kulturní a informační středisko

ZPRAVODAJ – interní periodikum *Východočeské pobočky České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích* (kontakt: Zámek č. 2, 530 02 Pardubice, internet: www.vcpcso.cz, e-mail: vcpcso@centrum.cz, účet: Fio banka, č. ú. 2501022899/2010). Redaktor: Libor Praus, titulní ilustrace stehlík obecný *Carduelis carduelis* © Libor Praus; sýkořice vousatá *Panurus biarmicus* © Jana Kuřová. Příspěvky zasílejte na e-mail redaktora: libor.praus@gmail.com, nebo na adresu Libor Praus, Východočeské muzeum v Pardubicích, Zámek 2, 530 02 Pardubice.

